

Meerjarenprogramma's Stadsontwikkeling 2021-2024, hst 2 Leefkwaliteit (raadsvoorstel 9-12-20)

Voorzitter: H.E.H. van Niejenhuis (PvdA)

Aanwezig: de dames L. van de Giessen (CDA), K. de Wrede (Partij voor de Dieren), K.A. Blauw (PVV) en de heren M. van der Glas (GroenLinks), J.P. Loopstra (PvdA), I. Venhuizen (D66), D. Brandenburg (SP), S. van der Pol (VVD), P. Rebergen (ChristenUnie), D. Mellies (100% Groningen), A. Huitenga (Stadspartij), S. Bosch (Student & Stad)

College: mevrouw G. Chakor (GroenLinks)

Namens de griffie: W.H. Bierman

00:17:55

Voorzitter: Goedemiddag, allemaal. Bijna goedenavond, het is kwart voor zes geweest en ik stel voor dat we beginnen met deze bijeenkomst. Ik weet dat er in ieder geval nog één persoon onderweg is hier naartoe, maar die zal dan straks aanschuiven.

00:18:07

Voorzitter: Wij bespreken vandaag in een aantal verschillende sessies de meerjarenprogramma's van de gemeente Groningen. Dit is een van de zes sessies. We zijn vorige week al als raadscommissie hier beeldvormend over in gesprek geweest, dus de technische vragen zijn al afgehandeld. Dat geeft ons ruimte om vandaag wat meer politiek debat te voeren over de voorliggende brieven en de stukken. Er is eerder vandaag in het presidium besloten dat dit niet meer als een raadsvoorstel naar de raad, gaat maar dat het in de vorm van een collegebrief zal gaan. Dat maakt voor de inhoud van de bespreking, denk ik, niet zo heel veel uit, maar vraagt wat creativiteit aan mijn kant met het afconcluderen. Ik heb van de griffie al een olympische zin aangereikt gekregen, dus dat komt helemaal goed. Tenzij u natuurlijk anders beslist, als u straks zegt wij willen dit wel naar de raad brengen dan doen we dat graag. Daar komen we straks op, eerst naar de inhoud. We hebben een aantal mensen hier in de zaal aanwezig. Er zijn een drietal raadsleden digitaal aanwezig. Dat gaat om de heer Rebergen.

00:19:12

De heer Rebergen: Ja, goedenavond Voorzitter, ik ben er.

00:19:15

Voorzitter: Mevrouw Van de Giessen van het CDA.

00:19:17

Mevrouw Van de Giessen: Ik ben present.

00:19:18

Voorzitter: De heer Mellies van 100% is er ook, als het goed is?

00:19:22

De heer Mellies: Ja, zeker weten. Present.

00:19:23

Voorzitter: Hartstikke goed dan hebben we dat bevestigd. Dan nog twee praktische dingen. Er is 4 minuten spreektijd per fractie, 15 minuten voor het college en voordat wij beginnen met het bespreken van dit document gaan we naar twee insprekers. Eén daarvan is nog niet online wordt mij ingefluisterd, dus dan beginnen we met de ander. Als ik het goed heb, is mevrouw Van der Meulen wel digitaal aanwezig. Ja, er komt iemand in beeld.

00:19:57

Mevrouw Van der Meulen: Jazeker.

00:19:58

Voorzitter: Ik zou u graag het woord willen geven dan geven en de kans om uw verhaal te doen richting de raadsleden in een bijdrage van drie minuten.

00:20:04

Mevrouw Van der Meulen: Dank u wel.

00:20:05

Voorzitter: Gaat uw gang.

00:20:09

Mevrouw Van der Meulen: Beste raadsleden van de gemeente Groningen. Mijn naam is *Mormont* van der Meulen en ik woon in de Grunobuurt aan het Stadspark. Mijn oog viel vorige week op het meerjarenprogramma van de gemeente en dan in het bijzonder de bijlage 'Leefkwaliteit verbindt alles wat we bedenken en doen'. Dat zijn mooie woorden van dit college, maar bij mooie woorden horen ook mooie daden. Tot mijn stomme verbazing lees ik nergens in de hele bijlage iets over geluidsoverlast door evenementen, terwijl dit nu juist een ernstige inbreuk is op die leefkwaliteit. Voor omwonenden van het Noorderplantsoen, maar ook de drafbaan, het Stadspark en het SuikerUnieterrein is geluidsoverlast door evenementen al jaren een doorn in het oor. Het is een serieus probleem. De te harde bastonen en het andere muzieklawaai leidt er nu toe dat er omwonenden zijn die hun huis aan de Paterswoldseweg te koop zetten en gaan verhuizen naar de Kop van Drenthe, vanwege die evenementen op de drafbaan en in het Stadspark. Ja, u hoort het goed: omwonenden van een groen park moeten verhuizen, omdat het hetzelfde groene park te veel geluidsoverlast produceert. Het moet toch niet veel gekker worden hier in Groningen. Beste raadsleden, aangezien u mijn stem vertegenwoordigt in de raad zou ik van u twee acties willen vragen. 1. bij het college aandringen dat geluidsoverlast door evenementen wordt erkend als bedreiging van de leefkwaliteit. 2. Bij het college aandringen op een onderzoek naar geluidsoverlast door evenementen, waarin geluidsexperts worden gehoord en dan een onafhankelijk onderzoek welteverstaan. Leefkwaliteit is voor mij in een drukke stad heel bewust aan de rand van een park wonen. De rust, de natuur en het groen zijn voor mij en vele omwonenden met mij nu juist die belangrijkste voorwaarde voor leefkwaliteit. Tot zover mijn bijdrage. Dank u wel voor uw aandacht.

00:22:21

Voorzitter: U heel erg bedankt voor uw bijdrage. Ik kijk even rond of er nog iemand is die een vraag of een vervolgvraag aan u heeft. Ja, de heer Brandenburg van de SP. Gaat uw gang.

00:22:30

De heer Brandenburg : Ja, Voorzitter even voor mijn beeld ook, want ik weet dat dit al lang speelt in de Grunobuurt en de omliggende wijken. We hebben daar ook in het verleden wat dingen gedaan. In hoeverre heeft u nu het afgelopen jaar als rustiger ervaren? Nu dat evenementen niet doorgaan. Kunt u dat daardoor ook wat beter vergelijken? Of was het ook afgelopen jaar eigenlijk nog te veel?

00:22:52

Mevrouw Van der Meulen: Nee, afgelopen jaar hebben we geen evenementen gehad.

00:22:54

De heer Brandenburg : Was dat dan wat u echt fantastisch prettig vond? Kunnen we dat zo zien?

00:23:04

Mevrouw Van der Meulen: Ja, dankzij die evenementen ervaren wij natuurlijk heel veel geluidsoverlast. Nu is het zo dat wij niet per se tegen evenementen zijn, maar het moet wel in balans zijn. Als er 12 evenementen op de drafbaan, 12 in het Stadspark en 12 op het SuikerUnierrein komen dan zijn dat 36 evenementen, met heel veel lawaai waar wij heel erg veel last van hebben. Afgelopen jaar was dat niet, dus hebben wij ook geen last gehad van geluidsoverlast of overlast van mensen die in het park achterblijven, drinken, rotzooi maken en de boel vernielen.

00:23:45

Voorzitter: Dank voor de verduidelijking. Ik zie dat de tweede inspreker nog niet online aanwezig is. Dan stel ik voor dat wij verder gaan met de bespreking in onze raadsvergadering. Wie mag als eerste het woord geven hierover? Meneer Loopstra, u verlost ons van deze spanning, dank u wel.

00:24:11

De heer Loopstra: Dank u, Voorzitter. Onze fractie kan zich vinden in de integrale aanpak met betrekking tot de leefkwaliteit. Hoewel dit een raadsvoorstel op hoofdlijnen is, wat dus niet meer zo is, zien wij in het voorstel veel aanknopingspunten om onze gemeente op vele vlakken vooruit te helpen. Onze fractie kan zich goed vinden in de klimaatbestendige maatregelen die de gemeente voornemens is te nemen. Deze zijn noodzakelijk, indien wij ook willen dat de volgende generaties kwaliteit van leven hebben. Het Groenplan is daar een mooi voorbeeld van. Prima college, ga zo door. Voor de rest, als wij als fractie dit Meerjarenprogramma lezen, dan komen wij toch tegen wat wij ook de vorige keer benoemd hebben. Dat betreft de link met sociaal. Daar bedoel ik mee, je kunt openbare ruimte wel zo mooi inrichten, maar als mensen in een rolstoel of ouderen daar geen gebruik van maken, omdat ze de deur niet uit komen dan heb je niet zoveel aan die openbare ruimte die erop ingericht is. De vraag is dus aan het college: hoe zou je dat zodanig kunnen doen dat je ook mensen stimuleert of helpt, zodat iedereen gebruik kan maken van de openbare ruimte, zoals we in wezen voor ogen hebben? Daarbij komt dat in de leidraad openbare ruimte de mens centraal staat, zegt het college. Waar wij tegen aanlopen en ik heb het zelf gemerkt nu ik ook regelmatig overdag een wandeling maak in de buurt, maar waar ook al verschillende fractieleden tegenaan zijn gelopen – ik denk alle raadsleden wel – dat als het college zegt, looppaden moeten de toekomst zijn, dus iedereen moet te voet ergens kunnen komen dan

hebben wij daar toch onze vraagtekens bij. Als we namelijk kijken naar de trottoirs hier in de stad dan is dat één grote ellende. Je moet echt uitkijken bij je wandeling dat je niet valt. Dat is wel een probleem. Een ander probleem is, we roepen, waar wij ook voorstander van zijn, het aantal bomen moet steeds meer en steeds meer. Als je echter kijkt naar de bomen die geplant worden op trottoirs, wat in vele buitenwijken het geval is, dan zie je dat die wortels op een bepaald moment omhoog schieten en trottoirs omhoog komen, waardoor we een heel groot probleem hebben. De vraag aan het college is dus of daar ook over wordt nagedacht. De Partij van de Arbeid gaat er namelijk wel verder over nadenken en komt mogelijk te zijner tijd wel met iets waar wij actie op kunnen ondernemen. Verder is -

00:27:02

Voorzitter: Meneer Loopstra, u heeft een interruptie van GroenLinks.

00:27:09

De heer Van der Glas: Ja, dank u wel, Voorzitter. Voorzitter, hoor ik de PvdA nu pleiten voor het kappen van bomen in bebouwd gebied. Dat staat toch haaks op een andere doelstelling, namelijk dat we de hittestress tegen willen gaan?

00:27:20

De heer Loopstra: Dat is natuurlijk erg flauw van GroenLinks om hiermee te komen, want dat heb ik helemaal niet gezegd. Ik hebt gewoon gezegd dat als je bomen hebt op trottoirs dat op een bepaalde manier wortels omhoog schieten en dat dat een probleem is en als de wethouder of het college daar een oplossing voor heeft dan horen wij dat graag. Natuurlijk stellen we niet voor om zomaar bomen te kappen. Dat doen we alleen als ze ziek zijn, een gevaar zijn of als de leeftijd voorbij is. Waar wij ook heel blij mee zijn, is dat in het stuk staat dat de binnenstad, de Grote Markt, volledig toegankelijk wordt gemaakt. Daarbij zijn we ook zeer tevreden met de toezegging van het college inzake een 100 procent toegankelijk toilet, in principe achter de kiosk. Zo'n toilet is een grote vooruitgang inzake leefkwaliteit en toegankelijkheid in de binnenstad. Onze partij en de SP hebben zich daar jaren hard voor gemaakt. Mooi dat dat nu eindelijk gaat gebeuren. Dank u, Voorzitter.

00:28:18

Voorzitter: Wie mag ik dan het antwoord geven? Meneer Van der Glas.

00:28:21

De heer Van der Glas: Ja, dank u wel Voorzitter. Voorzitter, terecht wordt in het Meerjarenplan onder leefkwaliteit opgemerkt dat de ruimtelijke opgaven in samenhang moet plaatsvinden. Als voorbeeld is het sporten in de openbare ruimte genoemd. De ruimte is schaars in onze gemeente en daarom wil ik hier graag aan toevoegen het belang van meervoudig ruimtegebruik. Dat betekent dat een nieuwe wijk niet alleen huizen om te wonen betekent, maar ook ruimte voor gierzwaluwen om te wonen, ruimte om hittestress tegen te gaan en ruimte om fijnstof op te vangen. Een ruimte als het Zonplein is in zijn huidige vorm een voorbeeld, waar dit wat mij betreft mislukt is. Een grote parkeerplaats is bij uitstek een plek waar hittestress tot uiting komt. Ecologische ontwikkeling gaat prima in samenhang met het tegengaan van hittestress en anders kunnen we dit soort locaties gebruiken om naast het parkeren bijvoorbeeld energie op te wekken onder zonnedaken. Dit vraagt creativiteit en lef. In de leidraad, de heer Loopstra refereerde er ook aan, daar gaat staan dat de mens maatgevend gaat zijn. Het mag wat GroenLinks betreft wel iets breder

gezien worden. Als ik het moet lezen als dat de straat door de mens als gebruiksruimte gezien moet worden als wandelgebied of gebied om in te spelen dan ga ik hier in mee.

00:29:29

De heer Van der Glas: De kop van 2.4 heet Stand van zaken grondcompensatiefonds. Ik mag toch hopen dat dit een typfout is. Een compensatie voor het verwijderen van groen, moet ook gestoken worden in het groen. Zoals ik vorige week al zei is mijn fractie ook erg tevreden over het Groenplan en het Uitvoeringsplan Vitamine G en zien we uit naar de uitwerking daarvan. Voorzitter, schone lucht is een belangrijke kernkwaliteit van Groningen en één van de redenen dat we uitverkoren zijn tot 'Gezondste stad van Nederland'. Die gezonde lucht verschilt wel per plek in de gemeente.

00:30:03

Voorzitter: Meneer Van de Glas houdt al even in. Gaat uw gang.

00:30:06

De heer Brandenburg : Ja, dank u Voorzitter. Ja, die 'Gezondste stad van Nederland'. Heeft GroenLinks zich ook verdiept in door wie die prijs aan de gemeente is toegekend en op basis van welke criteria? Zijn mensen ook echt gezonder of is het puur fictief? Een beetje ach, als je hier aan voldoet dan vinden we je wel gezond, volgens een bouwbedrijf.

00:30:24

De heer Van der Glas: Weet u, ik wilde daar net een kritische opmerking over plaatsen, dus ik heb daar wel kritisch naar gekeken. Ik heb het rapport vanmiddag gelezen van Arcadis en ik heb alle criteria gezien waarop getoetst is en welke bronnen daarvoor gebruikt zijn en ik vond het een zorgvuldig onderzoek. Voorzitter, die gezonde lucht verschilt wel per plek in de gemeente. Op veel plekken zit Groningen onder de Nederlandse norm voor fijnstof, maar overschrijden we de adviesnorm van het WHO. De gezondheidseffectscores, de GES-kaarten, zoals we die gebruikt hebben bij de aanleg van de Zuidelijke Ringweg, lijkt ons een beter instrument om te gebruiken. Dat is een instrument wat we wat mij betreft ook goed kunnen inzetten voor bijvoorbeeld de Westelijke Ringweg. In de vuistregels Gronings Bouwen wordt ingegaan op het maken van een hoogwaardig klimaatadaptieve en groene buitenruimte, maar wat ik mis in deze regels zijn zaken als circulair en natuurinclusief, dus het gebouw zelf. Graag een reactie van de wethouder. Tot slot, Voorzitter, erfgoed. GroenLinks is tevreden met de nieuwe lijst van gemeentelijke monumenten. Belangrijk vanwege de harmonisatie, maar ook omdat de geschiedenis voortschrijdt en de waarde van nieuwe gebouwen zichtbaar wordt, bijvoorbeeld van de naoorlogse bouw. Ik heb wel een vraag voor het college. Gezien het nautische karakter van de stad Groningen is het ons inziens ook van belang de monumenten van het varend erfgoed vast te leggen. Deelt het college die mening? Dank u wel.

00:31:50

Voorzitter: Dank u voor uw bijdrage. Wie mag ik het woord geven? De heer Van der Pol is het, geloof ik, van de VVD? Ja, gaat uw gang.

00:32:00

De heer Van der Pol: Dank U Voorzitter. Een aantrekkelijke openbare ruimte, die uitnodigt om een wandeling te maken door het groen, fanatiek te sporten of te spelen of op een bankje even rustig een boek te lezen, is belangrijk. In grote lijnen kan de VVD zich vinden in

de voorgestelde punten. Wel hadden wij de focus graag op andere punten gezien. Hoe combineren we de belangrijke vraagstukken als het gaat om gezondheid, klimaat en mobiliteit in de openbare ruimte in één geheel in plaats van als afzonderlijke onderdelen, zoals het nu toch nog lijkt. De VVD heeft drie vragen aan het college. Wat ons nog niet precies duidelijk is: waarop is gebaseerd dat een onderwerp wel of niet binnen dit programma past? Het lijkt een beetje een samenraapsel van verschillende zaken die elders in de meerjarenprogramma's geen ruimte konden vinden. Zo zit voedsel er erg expliciet in, in het kader van de gezondheid, maar wordt bewegen in de openbare ruimte zoals sport en wandelen nauwelijks genoemd. Naar aanleiding van de vragen hierover bij de beeldvormende sessie is er een vrij uitgebreide reactie gekomen, waarvoor dank. Volgens mij had een dergelijk stuk echter beter in de tekst zelf opgenomen kunnen worden. Waarom is daar niet voor gekozen? Het tweede betreft het punt geluid, ook gelet op de zorgen die er leven onder de bewoners rondom het Stadspark. Er wordt in het stuk alleen wegverkeerslawaaï genoemd en dit zorgt in sommige gevallen inderdaad voor veel overlast. Denk aan het akoestisch gat bij Hoogkerk, maar ook geluidsoverlast van evenementen en burens, bijvoorbeeld studenten, kan van enorme invloed zijn op de leefkwaliteit. Hoe denkt het college het probleem van geluidsoverlast door evenementen en burens te verminderen? Wordt dit aspect ook meegenomen in de geluidskaarten van 2022? Hoe denkt het college de terechte zorgen van bewoners rondom het Stadspark te verminderen? Dan als laatste nog de vraag, in hoeverre is het college in gesprek met de boeren in de gemeente Groningen wat betreft het onderdeel voedsel en de aankomende voedselvisie? Dank u wel.

00:34:20

Voorzitter: U heeft een vraag.

00:34:21

De heer Loopstra: Ja, want ik snap niet wat u met dat Stadspark bedoelt. Afgelopen jaren zijn er namelijk maar twaalf concerten geweest. Er zijn 365 dagen, dus ik snap niet waar die overlast dan vandaan komt.

00:34:38

De heer Van der Pol: We hebben als VVD met bewoners gesproken en bij ons heerst het idee dat de bewoners goed kunnen leven met hoe het was, maar dat ze nu erg bang zijn dat er meer evenementen georganiseerd zullen worden en er daardoor meer geluidsoverlast zal zijn. Ik ben benieuwd hoe de wethouder denkt dat ze die zorgen weg kan nemen. Dank u.

00:35:00

De heer Van der Pol: Voor de woordvoering of ook een vraag? Gaat uw gang.

00:35:04

Mevrouw Blauw: Bedankt Voorzitter. Ik hoorde de VVD iets zeggen over boeren. Wat vindt de VVD eigenlijk van de klimaatplannen, want die staan haaks op het voortbestaan van de boeren en de stikstofplannen bijvoorbeeld.

00:35:20

De heer Van der Pol: De VVD gelooft dat boeren en het verbeteren van het klimaat goed samen kan gaan en dat juist ook de agrarische sector een belangrijke rol heeft in het verbeteren van het klimaat.

00:35:35

Voorzitter: Dank u wel. Ik wil naar de heer Rebergen, want die gaf ook aan voor de woordvoering te willen gaan. Gaat uw gang.

00:35:41

De heer Rebergen: Ja, Voorzitter, dank u wel. Met het programma Leefkwaliteit willen we de integrale werkwijze verbeteren en sociale en ruimtelijke opgaven aan elkaar koppelen. Het gaat aan de ene kant om goed gebruik en beheer van de openbare ruimte, maar dat moet ook worden gekoppeld aan het sociale domein, bijvoorbeeld met betrekking tot inclusiviteit, armoedebeleid en gezondheid. De heer Loopstra gaf dat ook al aan. De goede leefomgeving draagt namelijk bij aan het mentale en fysieke welzijn. Dat vinden wij een mooi uitgangspunt. Geluidsoverlast zou een bedreiging kunnen zijn voor die leefkwaliteit, zoals inspreker mevrouw Van der Meulen ook al aangaf. Graag een reactie daarop van de wethouder. De openbare ruimte moet een plek zijn waar mensen prettig wonen, opgroeien, ouder worden en ontspannen. Het is daarom belangrijk de inwoners te betrekken, zodat de leefkwaliteit zo veel mogelijk aansluit op hun wensen. Wijk- en dorpsvernieuwing bieden daarvoor mooie gelegenheden. De inrichting van de openbare ruimte willen we daarbij zo vormgeven dat we inwoners verleiden tot ontmoeten en bewegen in die openbare ruimte. Over dat bewegen in de openbare ruimte lezen we in dit stuk overigens maar weinig terug.

00:36:46

Voorzitter: Meneer Rebergen, ik val u even in de reden. Mevrouw Blauw van de PVV heeft een vraag voor u.

00:36:51

Mevrouw Blauw: Ik hoorde iets over armoedebestrijding. Alle klimaatplannen en wat het college van plan is dat gaat allemaal niet samen. Wat vindt de heer Rebergen hiervan?

00:37:06

De heer Rebergen: Zoals mevrouw Blauw, denk ik, wel weet is armoede ook een punt waar we ons als ChristenUnie-fractie druk om maken. Het is natuurlijk niet zo dat we aan de ene kant iets doen aan klimaat dat direct invloed heeft op de armoede aan de andere kant. Daarvoor hebben we andere plannen. Ik ga graag verder. Het ging over bewegen in de openbare ruimte en dat ik daarover eigenlijk weinig terug las in het stuk. Dat heb ik ook tijdens de beeldvormende sessie aangegeven. Er wordt uitgebreid aandacht besteed aan onder andere voedsel, bodem en luchtkwaliteit, maar bewegen hebben we daarin wel gemist. We hebben wel informatie nagezonden gekregen, waarvoor dank. Misschien echter toch goed om daar iets over toe te voegen, ook aan het meerjarenprogramma zelf. De heer Van der Pol gaf dit net ook al aan. Goed dat er wel aandacht is voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Verder is het wat ons betreft goed te lezen dat de compensatie van groen veelal binnen of in de directe nabijheid van veel projecten is te realiseren, maar er is vooralsnog vanuit een gering aantal projecten een storting gedaan in het groencompensatiefonds. Tot zover, Voorzitter.

00:38:15

Voorzitter: Dank u. Wie mag ik dan het antwoord geven? De heer Venhuizen van D66.

00:38:20

De heer Venhuizen: Dank u wel, Voorzitter. Ik woonde tot voor kort aan het

Noorderplantsoen en nu vlakbij het Pioenpark en het Oosterpark. Ik ga er bijna elke dag wandelen. Dat gun ik uiteraard iedereen in de stad zoiets. Zoals het college terecht stelt: groen in de omgeving is op zich al gezond, maar met wandelpaden erbij nodigt het ook uit tot bewegen. Daarom zijn we erg blij met de ambitie om de openbare ruimte groener en vooral ook sport- en beweegvriendelijker te maken. De eerder genoemde titel 'Gezondste Stad van Nederland' mag geen reden zijn om achterover te leunen, want er zijn wel wat aanmerkingen bij te maken. Onder andere de vaker genoemde gezondheidskloof. Daarnaast maken de coronacrisis en het thuiswerken duidelijk dat de hele stad een verblijfsgebied is waar mensen prettig naar buiten moeten kunnen om gezond te blijven. Er zijn een aantal wijken waar we een inhaalslag moeten maken. In het stuk worden de noordelijke wijken genoemd. We zouden graag zien dat iedereen een zo groen mogelijk verkeersveilig ommetje kan maken binnen vijf minuten van huis en die mogelijkheden zijn dus scheef verdeeld in de stad. Het voetpad bij het Rondje Leegkerk wat nu gerealiseerd is laat zien dat de gemeente niet direct uit zichzelf alle mogelijkheden ziet, maar gelukkig uiteindelijk wel welwillend is. Het Groenplan en de via de dagmail toch nog benadrukte integrale benadering van leefkwaliteit met sport en bewegen bieden hier zeker mogelijkheden voor. Het voorbeeld van Leegkerk laat echter zien dat we vooral bewoners moeten blijven uitnodigen om mee te denken over hun buurt. Op sommige plekken zal dit echt 'laaghangend fruit' opleveren. Verder zijn we positief over de beschreven thema's in dit hoofdstuk. Fijn om de onderlinge samenhang in beeld te hebben. Alleen op het gebied van toegankelijkheid hadden we natuurlijk al een plan. We vragen ons af waar dat deel spaak is gelopen en hoe we deze keer wel echt stappen gaan zetten? Dank u wel, Voorzitter.

00:40:03

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Blauw van de PVV.

00:40:06

Mevrouw Blauw: Dank u, Voorzitter. Het programma zit in het algemeen goed in elkaar, dus onze complimenten. Voor wat betreft Smart City zijn wij benieuwd of het college ook kennis heeft van de unieke variant van Smart City die de gemeente Helmond heeft. Dan even specifiek over hoofdstuk 2 Leefkwaliteit wat voornamelijk gaat over klimaatbestendig maken van de stad, mega dure ambities met klimaat en ecologische structuur, hittestress, klimaatbestendig en groen. Je zou het een obsessie kunnen noemen, maar het is vooral deugen. Leefomgeving is zoveel meer dan alleen de ambities van dit college vervullen, namelijk geluk en veiligheid. Wat maakt mensen gelukkig? Dat ze voldoende middelen hebben om in een sociaal veilige omgeving leuke dingen te doen. Lichaam en geest zijn sterk met elkaar verbonden, dus ongelukkige mensen hebben in regel ook een ongezonde leefstijl. Als we deze ambities gaan vervullen dan zijn we straks allemaal straatarm. De ambitie is dat de gemeente Groningen in 2050 klimaatbestendig is. Wie wordt daar gelukkig van? Het kost alleen maar heel veel geld. Geld wat deze stad en de Groningers niet hebben. Er is relatief veel armoede in bepaalde wijken en dat wordt gezien de coronacrisis alleen maar erger. Klimaatbestendig is alleen voor het gevoel van dit linkse college gezond groen, maar niet gelukkig. Dat onderdeel in het coalitieakkoord gaan jullie op deze manier nooit en te nimmer halen, terwijl gelukkig en gezond bovenaan het lijstje van dit college moet staan en dan heel lang niets. Deze klimaat- en milieu-obsessie, draagt niet bij aan een betere leefkwaliteit. Het is een ideologische gedachte en een soort van socialistische heilstaat creëren; apocalyptisch

denken. Onze invloed op klimaatveranderingen is nihil, maar er worden wel heel veel kosten gemaakt. Dan staat er nog wat over lawaai. Ik woon zelf tegen Ring Zuid aan. Hier zijn al heel veel vragen over gesteld de afgelopen weken. Je trilt bijna je bed uit, het is schadelijk voor omwonenden en staat haaks op een gezonde leefomgeving. Dat wilde ik toch even benoemd hebben. Wat ik ook benoemd wil hebben gaat over veiligheid. Er komen klachten uit de omgeving van de asielboot. Jonge meiden worden lastig gevallen in die omgeving. Ik vind het belangrijk dat dit benoemd wordt. Ik heb met mensen uit die omgeving gepraat en heb het zelf ook ervaren toen ik opnames voor Ongehoord Nederland heb gemaakt. Er kwamen veel vragen. We moeten niet wegstappen van dit soort problemen en ontkennen.

00:42:27

De heer Loopstra: Voorzitter?

00:42:28

Voorzitter: Meneer Loopstra.

00:42:29

De heer Loopstra: Daar heb ik toch wel een vraag over. De PVV geeft aan, de asielboot en klachten van omwonenden. Kunt u echter hard maken dat mensen uit die asielboot mensen lastig vallen? Worden er strafbare feiten gepleegd? Heeft de politie er iets over gezegd? Het is mij namelijk onbekend. Ik vind het nogal wat, als u zomaar beschuldigingen hier in de raadszaal uit richting die mensen die in zo'n boot wonen.

00:43:01

Mevrouw Blauw: Is mijn eigen woord een leugen? Zegt u nu gewoon dat ik hier sta te liegen? Als het gaat over een veilige leefomgeving dan vinden wij het belangrijk dat mensen in de omgeving zeggen dat ze worden lastiggevallen. Wat heeft het voor zin om dat bij de politie aan te geven? Die doen er niets aan. Ik sta hier toch niet te liegen. Het is gewoon ontkennen, dat is wegstappen van een probleem dat er wel is.

00:43:24

De heer Loopstra: Daar ben ik het gewoon niet mee eens. Ik vind het een beetje vreemd om hier zomaar dit soort dingen te uiten, terwijl het niet gestaafd kan worden met enig bewijs.

00:43:35

Voorzitter: Laatste reactie, mevrouw Blauw.

00:43:37

Mevrouw Blauw: Ja, ik vind het echt ongelooflijk hoor, dat er mensen ... Hoezo kunnen mensen in de omgeving niet aangeven dat ze daar last van hebben. Ik vind het ongelooflijk dat daarvoor weggekeken wordt en dat dat ontkend wordt. We zijn hier toch volksvertegenwoordiger, we moeten toch ook die mensen horen? Dat er mensen worden lastig gevallen. Dat de jonge meiden worden lastiggevallen. Als we kijken wat er in *Montford* is gebeurd dat is een heel groot probleem daar, dan kan je toch ook niet zeggen, het is er niet.

00:44:08

Voorzitter: Ik denk dat het in ieder geval nu goed gehoord is en in ieder geval duidelijk uitgesproken is dat dit een probleem is. Ik wil een voorstel doen om toch nog naar de inspreker te gaan die zojuist nog niet digitaal in de vergadering was. Als jullie het goed

vinden, zou ik haar nog even het woord willen geven? Er wordt geknikt. Mevrouw Warmerdam, kunt u mij verstaan?

00:44:45

Mevrouw Warmerdam: Ja, kunt u mij ook verstaan?

00:44:47

Voorzitter: Ja, wij kunnen u luid en duidelijk verstaan. U heeft drie minuten de tijd om iets mee te geven aan de raadsleden.

00:44:59

Mevrouw Warmerdam: Ja, dan pak ik even mijn papier erbij. Beste raad, namens de groep Stadspark Natuurlijk! spreek ik hier en om drie redenen. Ik wil u graag attenderen op de schriftelijke inspreekreactie die we naar u gestuurd hebben, waarin we benadrukken dat groen ook rust betekent. Wij hebben gevraagd aan de achterban: wat betekent het Stadspark als één van de groenste gebieden en wat waardeert u eraan? Het blijkt de behoefte aan rust en ontspanning. Dan punt 2: ik las in het stuk van het college dat het college erg voor staat om integraal te werken en dat lijkt me ook een goed plan. Dat bracht bij mij de gedachte op dat ik weet dat voor het opknappen van het Martini Trade Park 1,5 miljoen wordt uitgetrokken en mede voor vergroening van dit gebied. Als Stadspark Natuurlijk! koppelen wij groen ook aan rust en ik las dat er drieduizend mensen wonen of werken op dat terrein. Dan stellen wij voor een deel van die 1,5 miljoen ook te combineren met de geluidsafname vanuit de drafbaan, dus zowel geluidsafname van de Ringweg als ook van de drafbaan dan hebben dat mooi integraal verwerkt. Het derde puntje is dat we blijven benadrukken dat we alle evenementen op de drafbaan geconcentreerd willen zien, zodat het Stadspark veel leefkwaliteit blijft bieden betreffende groen en rust. Dank u wel.

00:46:48

Voorzitter: Dank u wel voor uw korte en heldere bijdrage. Fijn dat het nog lukte om even bij ons te zijn. Dank u wel nogmaals. Dan kijk ik weer even rond of er nog iemand is die een woordvoering zou willen houden. Mevrouw de Wrede van de Partij voor de Dieren.

00:47:04

Mevrouw De Wrede: Ja, dank u wel Voorzitter. Wij lezen in dit programma dat er een uitvoeringsprogramma bodem en ondergrond wordt uitgewerkt met betrekking tot duurzaam bodembeheer. Hartstikke mooi, maar er zal dan toch ook overlegd moeten worden met de landbouw en in zekere zin toch ook een landbouwbeleid gevoerd moeten worden? Kan de wethouder daar nu even op ingaan hoe het college daar nu in staat, want dit is een tijdje geleden nog weersproken? Dan ten opzichte van erfgoed. De Partij voor de Dieren is een warm voorstander van het bewaren van ons eigen menselijk stenen erfgoed. Tegelijkertijd wordt in het algemeen toch veel meer prioriteit toegekend aan ons eigen menselijke erfgoed dan er wordt toegekend aan het bewaren van onze diersoorten, ook een bepaalde vorm van erfgoed zou je kunnen zeggen voor onze volgende generaties. Dat vinden wij erg jammer, maar goed daarover gaan we binnenkort hopelijk praten bij het soortenbeleid. Tot slot zou ik willen afsluiten met het aansluiten bij het pleidooi zoals het is gehouden door de verschillende sprekers van Stadspark Natuurlijk! Rust en stilte zijn onvolprezen onderdelen van een goede leefkwaliteit en dat houdt in dat voor de Partij voor de Dieren het Stadspark echt niet ontwikkeld moet worden op een manier die tot meer

lawaai, meer evenementen en meer drukte zou leiden. Dat is eigenlijk wel een beleidslijn die wat ons betreft op heel veel verschillende terreinen prioriteit zou moeten hebben. Er wordt voor ons gevoel veel te veel nadruk gelegd op actie en op allerlei dingen die er zouden moeten gebeuren, het aansluiten bij 'de vaart der volkeren', terwijl rust en stilte ontzettend belangrijk zijn voor de leefkwaliteit van mensen en dieren. Dank u wel.

00:49:48

Voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Ik kijk nog even rond. Meneer Bosch van Student en Stad.

00:49:54

De heer Bosch: Ja, dank u wel Voorzitter. De bespreking van dit Meerjarenprogramma Leefkwaliteit is natuurlijk een stuk waarvan wij heel veel onderdelen al eerder besproken hebben. Daar hebben we het dan ook al eerder over gehad, dus zal ik niet in herhaling vallen. Er zijn een aantal goede zaken: meer veel groen toevoegen en klimaatadaptatie serieus nemen om de effecten van klimaatverandering leefbaar te kunnen maken. Dat is allemaal positief en complimenten daarvoor. Waar we graag nog iets over willen zeggen als Student en Stad is: het fietsparkeren is over het algemeen natuurlijk een luxeprobleem, ook al vaker benoemd en dat we nu hier aan de Grote Markt een nieuwe fietsparkeergarage toevoegen is ook heel erg goed. Het zorgt ervoor dat mensen geen last hebben van geparkeerde fietsen, terwijl mensen toch op de fiets naar hun lokatie gaan. Wat je echter buiten het centrum ziet, in de wijken zoals de Schilderswijk, Paddepoel en de Korrewegwijk, daar staan ook heel erg veel fietsen en vaak puilen de fietsenrekken echt uit. In dit meerjarenprogramma staat dat eigenlijk niet specifiek genoemd, er staat alleen dat er tijdelijke fietsenrekken toegevoegd kunnen worden. Dat verbaasde me eigenlijk wel, aangezien dat ook een heel groot onderdeel is van het luxeprobleem fietsproblematiek. Ik vroeg me dus eigenlijk af waarom dat niet benoemd wordt en of daar dan wel door het collega op ingezet gaat worden: meer fietsenrekken in de wijken. Tot zover, dank u wel.

00:51:20

Voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Brandenburg van de SP.

00:51:27

De heer Brandenburg : Dank u, Voorzitter. Het is inmiddels mijn derde keer dat ik over dit Meerjarenprogramma Leefkwaliteit mag meepraten. Toen was het nieuw, nu is het voor de derde keer dus dat is wel mooi. In mei 2019, de eerste keer dat we dit bespraken had mijn fractie wat kritische woorden over de 'smalle opvatting' van leefkwaliteit van dit college. Mijn fractie zei toen: "Het blijft te veel bij groene vingerhobby's, bosjes, boompjes en fietsjes". Eigenlijk, in 2020 constateerden we nog weinig verandering en herhaalden we deze kritiek. Nu in 2021 is het allemaal anders. We hebben de afgelopen tijd heel veel plannen besproken over de klimaatadaptatie, het Groenplan, water en riolering, de uitvoeringsagenda's, alles erop en eraan. Ik zal hier dan ook nu niet herhalen dat we in dit plan weer hetzelfde lezen, want dat is nu eenmaal zo met meerjarenplannen. Wij vinden het echter nog steeds te veel gaan over bosjes, boompjes en een paar fietsjes. Het college ondervangt dat dan door te zeggen: ja, maar leefkwaliteit dat komt ook in andere thema's aan de orde en het hele stuk heeft de naam leefkwaliteit en het heeft ook te maken met sport en bewegen, maar ook dát vindt mijn fractie nog wat onvoldoende. Juist in een Meerjarenplan Leefkwaliteit verwachten wij toch een wat bredere visie op die samenhang,

op wat leefkwaliteit is en hoe dat samenhangt ook met het sociaal- en gezondheidsdomein. De heer Loopstra en ook de ChristenUnie gaven daarnet hier ook al wat woorden aan. Wanneer gaan we nu inzetten op de leefkwaliteit van al die woningen in onze stad? Zodat mensen niet meer hun kinderen in een kamer vol schimmel hoeven te laten slapen, met alle gevolgen van dien? Hoe zorgen we er nu voor dat die gezondheidsverschillen tussen de wijken opgelost worden door bijvoorbeeld leefkwaliteit te verbeteren? Welke gebieden moeten dan prioriteit hebben? Is dat dan echt de binnenstad? Wat te denken van het verhaal van de insprekers als je het hebt over geluid en leefkwaliteit? Je kunt jezelf namelijk wel op de borst kloppen dat je hypothetisch gezien de 'Gezondste stad' bent volgens een bouwbedrijf, maar als elke kilometer die je van zuid naar noord in deze stad fietst de gemiddelde levensverwachting met een jaar daalt, dan is er nog wel een probleempje met die gezondheid en met die leefkwaliteit. Dan tot slot Voorzitter, valt het ons nog op dat er nog zo'n 116.000 euro aan bomen in het groencompensatiefonds zit. Wij vragen ons toch wel af hoe kan dat nu? Kan de gemeente die bomen niet kwijt? Weten ze niet waar ze die neer moeten zetten? Gaat het dan wel goedkomen met die duizend nieuwe bomen die we de komende tijd daar nog bij willen planten?

00:54:14

Voorzitter: U bedoelt het 'grondcompensatiefonds'?

00:54:16

De heer Brandenburg : Ja, dat 'grondcompensatiefonds' inderdaad.

00:54:19

Voorzitter: Dank. Mevrouw Van de Giessen en meneer Huitema heb ik nog, denk ik, voor de woordvoering? Meneer Mellies ook nog. U bent niet in beeld. Ja, u bent ook in beeld. Meneer Huitema zag ik aanstalten maken. Gaat u gang.

00:54:35

De heer Huitenga: Ja, dank u wel. Het is Huitenga trouwens, maar het is een mooie traditie om onze naam verkeerd uit te spreken. Hindert niets. Dank u wel, Voorzitter. Ik wilde eerst even iets algemeen zeggen. De Stadspartij heeft grote waardering voor het werk dat is verzet om dit document over de stadontwikkeling nu aan de raad te presenteren. Er is echter ook een probleem, vinden wij. Het is goed dat er een plek is waar alle projecten bij elkaar worden gevoegd, zodat de samenhang zeer duidelijk is. Dat wij nu echter gevraagd worden om te oordelen over alle projecten in één keer vinden wij wel bezwaarlijk. We willen graag kritisch alle projecten blijven volgen, ook in de uitvoering, en niet later horen: maar jullie hebben toch voor het plan gestemd, hoe kun je nu tegen zijn?

00:55:17

Voorzitter: Ik reageer even op wat u zegt, want ik heb in de introductie gezegd dat dit niet langer als raadsvoorstel naar de raad zal gaan.

00:55:25

De heer Huitenga: Prima.

00:55:25

Voorzitter: Dit wordt als collegebrief behandeld en zal alleen maar geagendeerd kunnen worden als u een motie vreemd wenst in te dienen, dus de situatie die u schetst zal niet optreden.

00:55:32

De heer Huitenga: Prima, goed om te horen. Verder wat het plan betreft, Groningen doet het qua leefkwaliteit lang niet zo slecht als heel veel mensen denken, maar het kan uiteraard altijd beter. Mijn fractie is blij dat het college dit jaar werkt aan zaken als hittestress en wateroverlast. Met name hitte kan voor de toekomst een groot probleem worden. Wat de Stadspartij betreft is dit ook de kans om iets te doen aan het thema water. Dit mede als verwijzing naar het verleden van het gebied. Graag wijzen wij naar de stad Hamburg in Duitsland, waar de openbare ruimte vaak op speelse en effectieve manier versierd wordt en gebruikt wordt met water, denk bijvoorbeeld aan speelplaatsen voor kinderen. Geluid blijft een groot probleem voor de partij. Objectief gezien valt de overlast in Groningen vaak heel erg mee. We horen echter veel klachten van inwoners die zich storen aan geluidsoverlast, zoals de eerste inspreker bijvoorbeeld. We vragen ons af of het niet tijd wordt om ook eens een keer te meten hoeveel geluidsbronnen overlast veroorzaken in een bepaald gebied. Vaak is het de optelsom die de spreekwoordelijke druppel is die de emmer doet overlopen. Bij het Stadspark bijvoorbeeld is het een combinatie van evenementen en verkeer. Wordt daar wel goed rekening mee gehouden? Wordt het allemaal wel op een goede manier gemeten wat al die effecten bij elkaar betekenen voor de bewoners. Geluidsoverlast is meer dan de meetbare norm. Bij de weersvoorspelling wordt tegenwoordig volop gebruikgemaakt van de term gevoelstemperatuur. Misschien wordt het wel eens tijd om eens een keer 'gevoelsoverlast' in te voeren? Wat ons betreft zou dat voor meerdere dingen kunnen gelden. Inwoners zijn vaak tolerant als het gaat om overlast, maar de grens kan overschreden worden door tal van factoren. Het zou heel goed zijn om eens een keer vast te stellen, wanneer die grens overschreden wordt. Graag een reactie van het college. Bedankt.

00:57:16

Voorzitter: Dank u wel, meneer Huitenga. Mevrouw Van de Giessen van het CDA, gaat uw gang.

00:57:21

Mevrouw Van de Giessen: Bedankt Voorzitter. Kijk, in grote lijnen kunnen wij ons echt vinden in de peilers en de daaronder hangende opgaven en kwaliteiten die in het hoofdstuk worden genoemd. Er worden ook veel mooie programma's aangekondigd en we kijken er dan ook naar uit om die, tegen die tijd, ook inhoudelijk te bespreken en daarover te debatteren. We zijn het eens met de inspreker dat het opvallend is dat onder een paragraaf geluid evenementenlawaaï niet wordt genoemd, want wij erkennen zeker dat dat invloed kan hebben op de leefkwaliteit. We zijn dus benieuwd hoe de wethouder hier naar kijkt. Wat betreft de beweging in de openbare ruimte sluiten wij ons aan bij wat de VVD en de ChristenUnie hier al over hebben gezegd. Tot slot lezen we dat het het plan is om inwoners zoveel mogelijk te betrekken bij de plannen die er worden gemaakt en we hopen dit dan ook telkens weer terug te zien in de beleidstukken hoe dat is gebeurd en of zij het eens zijn met die stukken die voor ons komen te liggen. Tot zover.

00:58:11

Voorzitter: Dank u wel voor deze bondige bijdrage. Als ik het goed heb, de heer Mellies als laatste.

00:58:16

De heer Mellies: Ja, toch weer de laatste. 100% Groningen vindt leefkwaliteit en vooral de

ervaring hiervan misschien wel één van de belangrijkste aspecten van gemeentelijk beleid. Daarin zien we dat we op hoofdlijnen vaak achter het college kunnen staan in de wensen, maar dat het in de uitwerking nog wel eens wil wrijven. De compacte stad roept een hoop problemen over zich af. Hoewel je zou kunnen zeggen dat bijna alles binnen loopafstand valt, is het op veel plekken nog een wedstrijdje hordelopen, als je netjes over het voetpad wil blijven lopen. Veel mensen op schaarse verrommelde ruimte vraagt om een wedstrijdje omdenken om alles een plek te kunnen geven. Des te meer reden om bij nieuwbouw vooral vooraf rekening te houden met de nodige ruimte en dan misschien toch het idee van de compacte stad als niet al te heilig te beschouwen. Daarom liggen we politiek soms wat overhoop met het college. Hoewel we namelijk onderschrijven dat klimaatadaptatie zeer belangrijk is en het groen daarin niet alleen een belangrijke rol heeft, maar ook een zichtbare rol heeft op de wijze waarop we onze eigen omgeving ervaren, concurreren de wensen omtrent groen ook vaak met de belangrijker levensbehoeften van onze inwoners. Auto's parkeren en fietsparkeren moeten daar niet onder komen te leiden en waar de ruimte bestaat kan er zeker een boom en een struik bij. Waar het al is, is het ook heel belangrijk om het goed te onderhouden. Goed, dat zijn meer algemene beschouwingen over het straatbeeld. Specifieke punten die ons in het meerjarenplan verder nog opvielen was de voedselagenda. We vinden het prima dat er geëxperimenteerd wordt met EPA-groen in de openbare ruimte, maar we hopen dat daarbij wel rekening wordt gehouden met het gevallen fruit en het geen glibberige situaties op een weg kan creëren. Verder wordt in hetzelfde gedeelte ook gesproken over meer plantaardige eiwitten op het eigen menu. Dat is een hartstikke leuke en progressieve gedachte, maar we hopen ook dat de medewerkers die een meer traditioneel menu waarderen, nog wel op hun wenken worden bediend. Er staat me namelijk bij dat de Partij voor de Dieren hier twee jaar geleden een motie over ingediend heeft, over volledige eiwittransitie van het menu, maar voor de duidelijkheid daar was toen ook geen meerderheid voor, dus het moet ook niet opgelegd gaan worden op deze manier. Het punt geluidsoverlast. We zijn wel blij dat geluidsoverlast nu goed in de gaten wordt gehouden. Het akoestisch gat -

01:00:26

Voorzitter: De heer Mellies heeft iets over zichzelf afgeroepen, vrees ik. Mevrouw De Wrede wil reageren op uw suggestie.

01:00:33

Mevrouw De Wrede: Dank u wel, Voorzitter. Meneer Mellies, ik moet bekennen dat ik helemaal een beetje wegdroomde op uw woordvoering en dat de kleine details even langs me heen gingen. Kunt u misschien nog iets herhalen over die motie van de Partij voor de Dieren en wat u daarvan vond en welke motie dat betrof?

01:00:56

Voorzitter: Kunt u dat heel kort doen, meneer Mellies?

01:00:59

De heer Mellies: Ja, zeker. Het verbaast me natuurlijk dat mevrouw De Wrede niet meteen weet waar ik het over heb. Ik meen dat het twee jaar geleden was, omdat ik weet dat het aan het begin van mijn politieke carrière nog een beetje was, dat de Partij voor de Dieren een motie indiende in het kader van de eiwittransitie, dat ze graag wilden dat de ambtenaren alleen maar konden kiezen uit plantaardige eiwitten. Daar was toen geen

meerderheid in de raad voor te vinden. Op zich, wat de mening over de motie ook mogen zijn, we zien dus wel dat het op deze manier toch een beetje gesuggereerd wordt via het collegestuk, ondanks dat die motie toen geen meerderheid had. Dat viel me een beetje op aan dit stuk. Ik hoop dat ik mevrouw De Wrede daarmee voldoende heb ingelicht?

01:01:45

Voorzitter: Nu is iedereen erbij. Gaat u verder met uw woordvoering.

01:01:47

De heer Mellies: Ik was bij geluidsoverlast, eerder moesten we het echt specifiek gaan hebben over problemen die zich voordeden en daar dan op reageren. Het was toen het akoestisch gat bij Hoogkerk wat apart behandeld moest worden, maar nu kunnen we tenminste terugvallen op beleid, op een belofte van de gemeente en daar zijn we uiteraard heel blij mee. We zijn ook wel blij dat de insprekers aandacht geven aan de blijvende opgave van geluidsoverlast van evenementen. Daarbij wordt ook meteen een goede vraag gesteld, want wij vragen ons ook af of dit wel onder het programma valt, zoals dit hier nu aangegeven wordt. Wij gingen uit van dingen die vaak voorkomen, zoals verkeersoverlast. Overlast van evenementen gingen wij vanuit dat het onder evenementenbeleid behandeld zou worden. We zouden graag van de wethouder willen weten of we dit zouden moeten beschouwen onder een ander onderdeel of dat het toch echt hier onder valt. U merkt, mijn woordvoering wordt ook een beetje rommelig en het is vreselijk dat we toch een beetje moeten aansluiten bij de VVD, want het is natuurlijk een heel breed allesomvattend onderwerp. Meer consistentie in de toekomst zou echter misschien wel fijn zijn. Het Meerjarenplan Leefkwaliteit, wat nu hier voorligt, is zo breed omvattend en het gaat zo van de hak op de tak dat ik het eerlijk gezegd ook lastig vond om daar iets zinnigs over te kunnen zeggen. Tot zover, Voorzitter.

01:03:02

Voorzitter: Dank u wel. Mag ik constateren dat de SP heel blij is dat het wat breder is geworden en dat de andere partijen constateren dat het wel erg breed is geworden? We gaan naar de reactie van het college. Of wilt u nog even op reageren?

01:03:16

De heer Brandenburg : Ja, dat roept u wel een beetje over u af, Voorzitter. De SP is helemaal niet blij dat het een allesomvattend plan is. Daar hebben we ons ook al in de aanloop hiernaartoe tegen uitgesproken. Alleen als er dan zo'n plan ligt, dan nemen wij die mogelijkheid ook maar aan om zo breed mogelijk te filosoferen en onze alternatieven hier te laten zien.

01:03:33

Voorzitter: Groot gelijk, ja. We gaan naar het college voor de beantwoording, tenzij mevrouw De Wrede ook nog even kort zou willen reageren?

01:03:42

Mevrouw De Wrede: Ja, meneer Mellies, ik ben al even aan het zoeken op welke wijze u die motie, die blijkbaar en natuurlijk volkomen terecht grote indruk op u heeft gemaakt, te koppelen valt aan de stukken die voor ons liggen. Ik kom daar namelijk niet helemaal uit. Kunt u dat verklappen?

01:04:01

Voorzitter: Op welke pagina heeft u het gelezen, meneer Mellies?

01:04:05

De heer Mellies: Dat kan ik er heel snel bijpakken. Dat staat onder het stukje voedsel en daar staat een bulletpoint: "We gaan het goede voorbeeld geven en uitdragen met onze eigen restaurants en catering, waarbij gezond, duurzaam en lokaal de belangrijkste uitgangspunten zijn met meer plantaardige eiwitten op het menu". Gezond, duurzaam en lokaal klinkt geweldig. Lokaal al helemaal fantastisch, maar meer plantaardige eiwitten dan willen wij toch wel even beschermen dat de mensen die liever een kroket willen dat ook nog gewoon kunnen blijven krijgen.

01:04:34

Voorzitter: Ja, ik constateer dat u nu voor een derde keer aandacht heeft gegeven aan iets wat u niet wilt, maar dat terzijde. Ik zou willen voorstellen nu toch naar het college te gaan. Mocht mevrouw De Wrede hier nog een vraag over hebben, lees even bij en dan komen we misschien in de tweede termijn daarop. Mevrouw Chakor, gaat uw gang.

01:04:51

Mevrouw Chakor: Dank Voorzitter. Het Meerjarenprogramma Leefkwaliteit ligt inderdaad voor ons. Ik merk dat de vragen heel breed zijn, maar we informeren u natuurlijk als raad over wat er gaat gebeuren en hoe we dat gaan doen komen we natuurlijk nog over te spreken bij de verschillende visies. Wat wij als gemeente willen is volgens mij helder en sluit ook aan bij wat u aangeeft dat we een gemeente willen zijn waarin inwoners prettig kunnen wonen, waar je kan opgroeien, waar je kan spelen, bewegen, oud kan worden, maar ook kan uitgaan op zijn tijd. We hebben op dit moment beperkingen in verband met corona, waardoor een aantal functies niet door kunnen gaan. D66 refereerde hier, volgens mij, ook aan. We zien echter ook en dat is ook wel goed om te zeggen en dat heeft u vast ook wel gezien, die herwaardering van de openbare ruimte. Je ziet steeds meer dat mensen gaan wandelen. Jong en oud. Het is niet meer een sport alleen maar voor ouderen. Iedereen pakt de fiets of gaat wandelen. Het coronaloopje, zo kun je het volgens mij wel gaan noemen en volgens mij wordt het ook het woord van het jaar. Wat we belangrijk vinden is dat groen gewoon toegankelijk is voor iedereen. Volgens mij gaf de heer Brandenburg ook aan dat groen en een gezonde leefomgeving niet alleen mag afhangen van het wiegje waarin je geboren bent of in welke wijk je woont en daar zetten wij als college echt op in. Hoe we omgaan met de openbare ruimte is dus belangrijker geworden. We zien dat onze inwoners ook steeds hogere eisen stellen en daarom geven wij leefkwaliteit ook een centrale rol in de omgevingsvisie en ook in ons coalitieakkoord. Het Meerjarenprogramma Leefkwaliteit is nieuw inderdaad. Je kunt het wel de 'New Kid On The Block' noemen, maar het is ook een belangrijke verbinder tussen de verschillende thema's van verkeer, verblijf, milieu en klimaat. Die verbinding vinden wij ook belangrijk voor de invulling van groen, het gebruik van de openbare ruimte en de bebouwde omgeving daaromheen. We proberen als college het belang op een samenhangende manier hoe we ernaar nakijken ook vorm te geven met het programma Leefkwaliteit. Volgens mij heeft u gezien dat die thema's breed gaan inderdaad, maar het gaat ook over herwinnen van de openbare ruimte. We zijn nu actief bezig. Aan de ene kant zijn we bezig met groen en klimaat, waar we inderdaad met de klimaatadaptatie en het Uitvoeringsplan Groen flink op gaan inzetten en waar we mee aan

de slag gaan. Vorige week heeft u gesproken over het Uitvoeringsplan Groen om ervoor te zorgen dat we onze omgeving klimaatadaptief gaan inrichten. Aan de andere kant zijn we ook bezig met het ontwerpen van de ruimte, waar we nu inderdaad druk mee bezig zijn, er is al aan gerefereerd: de Leidraad Openbare Ruimte. Hier staan inderdaad de inwoners centraal, zoals de heer Loopstra noemde. We kijken hoe we de inrichting van de openbare ruimte zouden moeten oppakken, als je dat vanuit het perspectief van de voetganger zou doen. We willen de openbare ruimte zo inrichten dat je een veel lopend zou kunnen doen. Dat moet de basis zijn en dat het inclusief is. Dat je van 0 tot 100, want we geloven er in dat op moment dat je je omgeving inclusief inricht dan zou het van 0 tot 100 jaar begaanbaar zijn. Over bomen is volgens mij ook een vraag gesteld. We planten onze bomen op dit moment ook anders en dat is het woordje kwaliteit wat wij ook steeds noemen. Dat betekent dus dat de bomen ondergronds hun wortels kunnen zetten, in plaats van dat ze de trottoirs omhoog duwen, wat in het verleden gebeurde en waardoor de ruimte ontoegankelijk wordt. De leidraad daar komen wij over te spreken. Daar zult u inderdaad met collega-wethouder Van der Schaaf over kunnen spreken. Volgens mij is de planning voor zomer 2021 is het klaar en dan ligt het bij u. Er waren wat vragen over bewegen en dan vertaal ik het woord bewegen eventjes richting sport, want dat hoorde ik hier langs komen. Sport valt inderdaad onder de DMO en valt hier niet onder, maar wij willen wel het volgende MJP sport en bewegen echt een steviger plek gaan geven. Volgens mij vraagt u ons daar ons ook naar. Er is een vraag gesteld over het cultuurhistorische waardepatroon. Daar werken we aan inderdaad, dus dat kunt u ook tegemoet zien. De vuistregels bouwen gaan natuurlijk ook over duurzaamheid en duurzaam bouwen. Dan zijn er een heleboel vragen gesteld over geluid. Waar we hier op inzoomen is uiteraard wegverkeerslawaaai. Dat staat ook op nummer één. We komen nog te spreken over het actieplan wegverkeerslawaaai dit jaar en de geluidskarten komen rond '22. Het gaat hier dus om wegverkeerslawaaai en andersoortige lawaaai van wegwerkzaamheden, treinen en noem maar op. Zoals 100% aangaf, gaat het hier inderdaad niet over wat de insprekers aangeven, over de drafbaan of het Stadspark. De inrichting van de drafbaan en het Stadspark daar komen we ook apart over te spreken, volgens planning dit voorjaar. Dan zullen uiteraard de punten, die hier door de insprekers en door u zijn genoemd, aan bod komen. De voedselagenda. Ik vond het wel een heel leuke discussie en om te zien hoe het de eiwittransitie wordt genoemd. We hebben inderdaad aangegeven waar we naar kijken en hoe we ernaar kijken. Kunnen we die beweging maken, van dierlijk naar plantaardig gaan? Dat zit nu namelijk op 60 - 40 procent. Zou je dat kunnen omdraaien? We komen daar echter nog over te spreken. Wat het college betreft, volgens mij heb ik dat eerder ook wel gezegd, moet er voor iedereen een keus zijn. Er was een vraag over Smart City Helmond. Niet bij mij bekend in ieder geval, dus geen idee waar het over gaat. Mocht u denken: goh, dat is zo'n leuk idee dan staat het u natuurlijk vrij om daar iets mee te doen, in wat voor vorm dan ook. De vraag over bodem. Landbouw komt iedere keer terug bij de Partij voor de Dieren. Uitvoeringsprogramma Bodem dat valt onder een convenant dat afgesloten is met verschillende publieke partijen. Het Rijk financiert dat ook en de verwachting is – ja, dan moet ik u toch teleurstellen – dat landbouw ook hier geen onderdeel vanuit zal maken. Dit komt er dus ook nog aan. Ja, volgens mij herhaal ik iedere keer hetzelfde verhaal, dus ik laat het ook even hierbij. Het groencompensatiefonds. De SP maakte zich wat zorgen dat er budget over zou blijven. Ik kan u echter geruststellen, wij gaan natuurlijk aan de slag. U heeft gezien dat wij een aantal concrete voorstellen hebben

gedaan van wat we gaan doen, dus dat geld zullen we zeker gaan besteden. Dan is er die vraag over sociaal, hoe kun je nu sociaal beter gaan borgen. Wat wij nu doen en misschien is dat niet zichtbaar aan de voorkant voor u, maar wij kijken steeds meer breder. Bij welk stuk dan ook, kijkt iedereen mee. De één vanuit landbouw of vanuit dierenwelzijn, de ander vanuit groen en weer een ander vanuit wonen. We zien dat wij die beweging als college ook steeds meer gaan maken. We zien ook steeds meer dat de stukken daar ook een vertaling van zijn. Het sociale karakter, volgens mij kunnen wij dat alleen maar omarmen, door te zeggen, die verbinding vinden wij heel belangrijk, maar u begrijpt ook dat niet alles kan in één plan. De integraliteit zoeken we steeds op, dus die samenwerking tussen Stadsontwikkeling, Stadsbeheer en DMO dat gebeurt wel en dat zult u ook steeds meer zien. Voorzitter, volgens mij was dit het.

01:14:12

Voorzitter: Ik kijk even rond of er nog vragen aan het college zijn? De heer Brandenburg.

01:14:22

De heer Brandenburg : Ik snap wel dat niet alles in één plan kan. Alleen, waarom schrijf je dan zo'n plan waar alles in zou moeten staan? Dat vraag ik me dan af, maar goed dat terzijde. Wat ik niet in uw plan heb gelezen en ik ben heel goed met computers, dus ik heb met control F gekeken naar 'schimmel' en 'schimmelwoningen'. Daar staat niets over in het plan. In de alle meerjarenplannen niet, ook niet bij wonen en ook niet bij gezondheid, nergens . Mijn vraag is dus wel, is dat dan volgens dit college geen onderdeel van de leefkwaliteit? Hoe goed een huis van iemand in de stad is?

01:14:55

Mevrouw Chakor: Zei u nu Schiphol?

01:14:57

De heer Brandenburg : Nee, ik zei schimmel. U weet wel, van al die acties waar wij mee bezig zijn geweest in de afgelopen jaren met die duizenden bewoners die wij hebben gemobiliseerd: schimmel.

01:15:09

Mevrouw Chakor: Ja, hartstikke goed, want ik dacht al. Ja, u stelt deze vraag aan mij en u heeft deze volgens mij ook verschillende keren bij mijn collega-wethouder Van der Schaaf neergelegd. Die zorgen worden ook daar neergelegd waar het hoort. Ik vind niet dat schimmelwoningen ... Dat hebben we inderdaad niet beschreven. Ik heb het niet uitgezocht met control F, maar als u het goed vindt dan zal ik het nogmaals onder het voetlicht brengen bij de portefeuillehouder Wonen. Ik begrijp echter niet zo goed wat u daar nu mee wil. Had u nu graag gewild dat het woord 'schimmelwoning' er in kwam?

01:15:56

De heer Brandenburg : Nee, Voorzitter wat ik graag had gewild is wat ik in 2019 en in 2020 in mijn bijdragen aan ditzelfde Meerjarenplan Leefkwaliteit ook heb ingebracht, namelijk dat leefkwaliteit over hoe mensen in een gezonde omgeving kunnen wonen? We hebben vervolgens in die twee, drie jaar daarna met honderden, zo niet duizenden mensen in de stad gezegd: onze woningen zijn onvoldoende, zijn slecht en onze kinderen worden daar ziek. Dan heb je het over leefkwaliteit in mijn ogen en dan constateer ik nu dat in een stuk wat nota bene de titel Leefkwaliteit heeft, daar met geen woord over wordt gesproken. Dan

zit ik hier in de commissie over leefkwaliteit en vraag ik daar een visie op van de wethouder en eigenlijk zegt deze: "Ja, ik vind ook niet dat dat er inhoort". Ja, dat stelt mij erg teleur.

01:16:45

Mevrouw Chakor: Dat heb ik volgens mij niet gezegd. Ik heb gevraagd, wat zou u nu er in willen willen? Of wat heeft u gemist? U zegt inderdaad het woord 'schimmelwoningen', maar u betreft het ook veel breder dan dat. U zegt ook, het gaat inderdaad niet alleen maar om de leefkwaliteit buiten, maar het gaat ook om de leefkwaliteit achter de voordeuren, dat het daar ook gezond, goed en veilig is. Dat ondersteunen wij ook als college. Ik kan u zo een voorbeeld noemen, waar ik in het verleden zelf mee bezig ben geweest, waar inwoners inderdaad de zorgen bij een woningcorporatie aangeven dat er inderdaad schimmel komt en dat ze terugkrijgen: u moet maar gaan ventileren. Dat is namelijk vaak wat je terugkrijgt en dat de GGD moet uitnodigen om een rapport te krijgen en dat er een verslag van een arts moet komen met astma, COPD en noem het maar op. Ik ken het dus heel goed. We gaan kijken, hoe pakken we dit nu aan, maar ik vermoed dat dit gesprek en ik ga ervan uit dat mijn collega, in dit geval, hier op inzet en dat we hier ook blijven inzetten. We hebben echter ook die samenwerking met de corporaties nodig. Vaak gaat het om sociale huurwoningen en daar zijn de corporaties verantwoordelijk voor. Wij hebben de GGD gelukkig, die in staat is om onderzoek te doen op het moment dat je steeds 'njet' krijgt op het request. Als je zegt mijn kind wordt er ziek van en je krijgt ventilatie dan kan je dat inzetten, maar we zullen daar oog voor houden. Hartstikke mooi ook dat u zich daar ook steeds voor blijft inzetten en de voorbeelden blijft delen met ons.

01:18:22

Voorzitter: Meneer Loopstra.

01:18:23

De heer Loopstra: Voorzitter, ik heb ook nog twee vragen naar aanleiding van wat de wethouder gezegd heeft. Allereerst, maar dat heeft niet alleen te maken met wat de wethouder heeft gezegd, over de evenementen in het Stadspark. In toenemende mate ontstaan daar heel veel geruchten over en ik krijg zelf ook een heleboel mails daarover van mensen die klagen. Wat mij opvalt is dat de geest wat uit de fles is, dat de indruk wordt gewekt en daar doen ook sommige mensen aan mee, alsof er elke dag een concert in het Stadspark is. In de praktijk is het echter zo dat gedurende de laatste 3 jaar alleen op de drafbaan concerten zijn geweest, twaalf keer per jaar niet meer en verder niets in het Stadspark wat betreft geluidsoverlast. Mijn vraag is dus aan de wethouder, wanneer komt het evenementenbeleid aan de orde? Mocht het nog erg lang duren, is het misschien niet onverstandig als het college daar eens een keer duidelijkheid over verschaft richting de Grunobuurt. Mensen worden namelijk bang, onzeker en worden zomaar wat wijsgemaakt zo nu en dan dat het straks elk weekend rotzooi is. Dat was de eerste vraag. Moet ik direct de tweede stellen? Wat onze fractie opvalt zijn de slecht begaanbare trottoirs in de stad en daar heb ik de wethouder niet echt op horen ingaan. Mijn vraag is, is er ook een 'Aanvalsplan trottoirs Groningen'? Als dat er niet is dan hoor ik dat graag, want dan wil ik misschien wel een motie vreemd indienen.

01:20:07

Voorzitter: We gaan naar de wethouder, het college, voor de beantwoording van deze twee vragen.

01:20:13

Mevrouw Chakor: Een 'Aanvalsplan trottoirs' ken ik niet. Meestal krijgen we meldingen vanuit inwoners en dan gaan we inderdaad ervoor zorgen dat het opgelost kan worden. Volgens mij wel ben ik wel ingegaan op hoe wij nu onze bomen planten om juist ruimte te bieden ondergronds, in plaats van dat de wortels op zoek naar licht naar boven gaan, dus daar zetten we op in. We hebben echter ook situaties waarin het nog steeds gebeurt, maar een 'Aanvalsplan' hebben we niet. U stelde de vraag omtrent evenementen. Wij komen hier binnenkort over te spreken, we hebben gezegd Q1, als ik het even uit mijn hoofd doe. Dat staat dan op de LTA-agenda, maar pin me er niet op vast, dan zou dat zo medio maart/april zijn dat we hierover spreken. We staan echter niet stil. Kijk, we hebben met het Stadspark natuurlijk verschillende overleggen gehad en gesproken over de zorgen en ook over de locatieprofielen en noem maar op. Er zijn ook afspraken hierover gemaakt, dus we zitten in dat proces. Ik begrijp heel goed dat er zorgen zijn en ik vind ook dat wij oog moeten hebben voor die zorgen. Ik begrijp ook wel waar die zorgen vandaan komen, want zoals het naar buiten is gebracht, krijgt men de illusie of het idee: straks gaan het aanpakken naar aanleiding van de businesscase, als de raad dat zou willen en naar aanleiding daarvan komen er bijna elk weekend hele grote popconcerten. Dat is niet zo, want de beleidsregels zijn zoals ze zijn en de locatieprofielen zijn zoals ze zijn. Wat we gaan doen, dat heb ik volgens mij ook eerder gezegd, is inzetten juist op verduurzaming etcetera. We komen daar echter nog over te spreken en ik vind ook dat dit niet de plek is om daarover te praten. Volgens mij heb ik net uitleg gegeven dat het hier gaat om andersoortig lawaai en visie Stadspark en evenementen wordt vervolgd.

01:22:19

De heer Loopstra: Nee, dat is duidelijk dat we daar hier niet over spreken, alleen andere mensen spreken er wel steeds over, waaronder raadsleden, dus vandaar dat ik het even aan de orde bracht.

01:22:28

Voorzitter: Helder. Mevrouw De Wrede, gaat uw gang.

01:22:32

Mevrouw De Wrede: Ja, mevrouw De Wrede van de Partij voor de Dieren wil toch graag even tegen meneer Loopstra ingaan. Die zorgen van die mensen zijn namelijk volkomen terecht. Ik vind het zeer kwalijk dat u insinueert dat mensen hier van alles roepen wat niet op waarheid gebaseerd zou zijn. Het is een feit dat er stukken liggen op basis waarvan er straks 12 geluidsdagen mogen zijn op het SuikerUnierrein, op het Stadspark en op het evenemententerrein. U doet nu net alsof dat evenemententerrein iets heel anders is dan het Stadspark, maar het is daar natuurlijk gewoon een onderdeel van. Het is eigenlijk een handigheidje om nu opeens te zeggen: "Nee, we ontwikkelen niet het Stadspark, wij ontwikkelen het evenemententerrein". Het feit dat de inspreker zonet ook vertelde dat er mensen zijn die gaan verhuizen dat moet toch te denken geven. Die mensen zijn niet in een druk centrum gaan wonen of in een heel druk stadsdeel. Zij willen blijven wonen waarvoor ze zijn gekomen: in een groen stukje stad.

01:23:26

Voorzitter: Het is duidelijk, denk ik.

01:23:28

Mevrouw De Wrede: Niemand in deze stad is gebaat bij een Stadspark met meer evenementen of meer drukte.

01:23:34

De heer Loopstra: Dit punt is duidelijk en dit is denk ik ook precies wat meneer Loopstra bedoelde, dat hier veel discussie over ontstaat over of dit nu wel of niet het geval is.

01:23:41

Voorzitter: Wilt u daar nog een keer op reageren, meneer Loopstra?

01:23:43

De heer Loopstra: De Partij voor de Dieren zegt dat ze het heel kwalijk vindt wat ik zeg. Dat vind ik jammer, want het enige wat ik zeg is dat we een locatieprofiel hebben. Dat is Stadspark/ drafbaan. Dat is het locatieprofiel, 12 concerten. In beiden, dus niet 12 hier en 12 daar. Nee, 12 gezamenlijk, dus wat ik zeg klopt gewoon en dan is het jammer dat u dat een beetje vreemd vindt.

01:24:11

Voorzitter: Ik zie dat mevrouw De Wrede het nog niet met u eens is, maar ik stel voor dat u buiten deze vergadering even kijkt wie van u twee nu gelijk heeft. Volgens mij is namelijk de oproep van meneer Loopstra juist geweest om hier meer duidelijkheid over te geven, zodat deze discussie niet voortduurt buiten en binnen deze zaal. Ik zag mijnheer Van der Pol die nog een vraag wilde stellen en dan gaan we naar een afronding toe.

01:24:29

De heer Van der Pol: Dank u wel, Voorzitter. Ja, ik had nog één verduidelijkende vraag aan de wethouder. Het college probeert met dit Meerjarenplan Leefkwaliteit een integrale visie te maken op leefkwaliteit. Als het echter gaat om groen, dan staat dat erin, maar als het gaat om wegen door dat groen dan valt dat hierbuiten. Als het gaat om geluid, dan is verkeerslawaaï onderdeel van dit plan. Als het echter gaat om geluid van evenementen dan valt dat hierbuiten. Als het gaat om voedsel dan valt een mooi Europees onderzoeksproject daar binnen, maar blijkbaar het contact met de producenten van dat voedsel, de boeren dat valt daarbuiten. Ik vraag me dus af, wat moeten we met dit programma? Moet dat niet nog breder zijn of juist meer gefocust? Ik ben het overzicht een beetje kwijt, als ik eerlijk ben. Graag een toelichting van de wethouder. Dank u wel.

01:25:23

Mevrouw Chakor: Ja, Voorzitter, volgens mij ben ik juist begonnen om uitleg te geven waarom dit meerjarenprogramma hier staat en hoe wij die verbindingen en de integraliteit borgen en hoe we samenwerken. Volgens mij moet dat gewoon voldoende zijn.

01:25:43

Voorzitter: Ik weet niet zeker of dat het is, maar er komt geen vervolgvraag meer van de heer Van der Pol, geloof ik. Zoals reeds twee keer geconstateerd is dit geen raadsvoorstel meer, maar een collegebrief, dus mocht één van u dit willen agenderen in de raadsvergadering via een motie vreemd dan hoor ik dat graag. Het liefst nu, maar dat mag ook nog op de dag van de raadsvergadering zelf.

01:25:59

De heer Loopstra: Mogelijk komen we met een motie, Voorzitter.

01:26:03

Voorzitter: Goed dan houden wij onze mail in de gaten, meneer Loopstra. Dank u wel allemaal en wel thuis.